

מרכז מורשת
הרמב"ם
Maimonides
Heritage Center

לְלִמּוּד עִם הַרְמַבְ"ם

חלק ראשון חובֶּרֶת לְתַלְמִידֵי כְּתוּת א-ג בְּנוֹשָׂא מְדוּת טוֹבוֹת

חלק שני חובֶּרֶת לְתַלְמִידֵי כְּתוּת ה-ח

מנהל תוכן ועריכה:
הרב עותניאל מנצור - מפקח ארצי לרבני בתי הספר בחמ"ד

כתיבת תוכן:
אביטל לוי

עיצוב

050-6301025

ronii1025@gmail.com

דברי ברכה

הרב חיים פוגל - יו"ר מרכז מורשת הרמב"ם ועדות ישראל
טבריה

טבת תשפ"ה

תלמידים יקרים!

ברצוני לברך אתכם על התמדתכם בלימוד ועיון במשנתו ובמורשתו של 'הנשר הגדול' - הרמב"ם. למרכז מורשת הרמב"ם בטבריה ישנן מטרות רבות, ואחת מהן היא חיבור תלמידי ישראל למשנתו ולפועלו של הרמב"ם. זכינו והשנה ערכנו חוברת לימוד עם תוכן מעמיק, פעילויות וחשיבה לקראת שבוע הרמב"ם וכהכנה לחידון השנתי. חוברת זו נכתבה בשיתוף פעולה מלא עם הפיקוח על רבני החמ"ד בראשותו של המפקח הארצי הרב עותניאל מנצור ובברכתו של ראש החמ"ד הרב יוני סמואל. מרכז מורשת הרמב"ם והחמ"ד פועלים במטרה אחת לחזק את העולם ערכי תורני של תלמידי ישראל ואנו זוכים לעשות זאת דרך מורשתו של הרמב"ם.

בברכת התורה והארץ,

הרב חיים פוגל

ב"ה ירושלים, י"ג טבת תשפ"ה
13 ינואר 2025

**"בטרם איווצר בבטן, התורה ידעתני ובטרם אצא מרחם,
לתלמודה הקדשתני, ולהפיץ מעיינותיה רוצה נתנתני, והיא
איילת אהבי ואשת נעורי, אשר באהבתה שגיתי מבחורי.
ואף גם זאת נשים נכריות (משל למדעים השונים) נעשו לה צרות...
והאל יודע, כי לא נלקחו מתחילה אלא להיותן לרוקחות ולטבחות
ולאופות"**

הרמב"ם – שיד ורגל לו בכל החכמות כותב באחת מאגרותיו כי כל
החכמות הן "נשים נכריות" וצרות לתורה...
העיקר – היא תורה גדולה, עמל התורה ומרחב התורה.

תורת ארץ ישראל דורשת מאיתנו מרחבים, מרחבים בכל
התחומים, עומק בכל התחומים והתורה במרכז הווייתנו, תורה
גדולה, תורה עמוקה, תורה רחבה.

רבני החמ"ד היקרים!

זה תפקידנו ללכת בדרכו של הרמב"ם להגדיל את עצמינו –
ברוח בתורה ובמעשה, ומתוך כך להגדיל את בתי החינוך ברוח –
דעת כשהתורה היא מרכז חיינו ומרכז הווייתנו.

לכו בכוחכם זה והושעתם (כפשוטו) את ישראל!

בהערכה רבה
יוני סמואל
ראש מינהל החינוך הדתי

ו טבת תשפ"ה (06.01.25)

לצוותי ההוראה ותלמידי החמ"ד היקרים, ברכת ה' עליכם!

רבי משה בן מימון נפטר לפני יותר מ-800 שנה, אך תורתו הגדולה לא רק ממשיכה להילמד בבתי המדרשות בעמל רב, אלא מהיבטים מסויימים רלוונטיים לימינו באופן מיוחד.

רבי משה בן מימון ידוע במיוחד בחיבורו "הי"ד החזקה", חיבור הלכתי שמקיף את התורה כולה.

המשמעות של הקפת התורה כולה היא שהרמב"ם באופן יוצא דופן לא דיבר רק על הלכות הנוהגות (גם) בגלות, אלא סלל את הדרך מבחינה הלכתית לגאולת ישראל, לימים אשר ישוב ישראל לארצו.

כך, חיבר הרמב"ם את הלכות מלכים ומלחמותיהם, הלכות שנוגעות להתנהלות של צבא יהודי. הלכות שבאות לידי ביטוי ממש היום בשדה הקרב, ומחברות בין מלחמות ישראל בארצו - לעולם ההלכה.

כך, הקדיש הרמב"ם בחיבורו מקום נרחב העוסק בהלכות הקשורות לבית המקדש ולימות המשיח, הלכות שבע"ה נזכה לקיימם במהרה!

הרמב"ם חיבר בין תורה ומדע באופן נדיר, וגם בכך משמש לנו כדמות גדולה ללכת בדרכה, דרך של עשיית רצון ה' בכל תחומי החיים.

שבוע הרמב"ם בחמ"ד חל בימים הסמוכים לתאריך פטירתו, כ' טבת, ונועד על מנת להעמיק בדמותו ובתורתו הגדולה.

חוברת זו שלפניכם מכילה תוכן לימודי עשיר, שאלות חשיבה ופעילויות מהנות סביב דמות הרמב"ם. אנו תפילה כי חוברת זו תהיה לעזר בידכם לחיבור אל אורו הגדול של רבי משה בן מימון, אל דרכו ותורתו המקיפה.

אני רוצה להודות לראש החמ"ד הרב יוני סמואל על הדחיפה והעידוד להוציא לאור את חוברת הלימוד לקראת שבוע הרמב"ם וכן למרכז מורשת הרמב"ם בראשותו של הרב חיים פוגל על שיתוף הפעולה בהפקת חוברת זו.

בברכת "וּמְלֶאכָה הָאָרֶץ זְעָה אֶת ה' כַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים"

הפסוק החותם את סדרת "משנה תורה",

הרב עותניאל מנצור

מפקח ארצי על רבני בתי הספר בחמ"ד

מינהל החינוך הדתי, רח' שבטי ישראל 27, ירושלים 9510550
טל' 073-3932821 פקס 02-5604105 - miriamben@education.gov.il
E-mail:

מסמך זה עלול להכיל מידע המוגן לפי חוק הגנת הפרטיות – מוסרו שלא כדין עובר עבירה

תוכן העניינים

חלק ראשון לתלמידי כיתות א - ד

22.....	הַרְמֵב"ם מְלַמֵּד עַל דְּבוּר נְכוּן.....	8.....	מִי הִיָּה הַרְמֵב"ם?.....
22.....	הַרְמֵב"ם וְהַסְבְּלָנוּת.....	9.....	הַמַּסַּע הַגָּדוֹל שֶׁל הַרְמֵב"ם.....
23.....	הַרְמֵב"ם וְלִמּוּד תּוֹרָה.....	10.....	תַּפְזוּרַת.....
23.....	הַרְמֵב"ם וְהַשְׂמִיחָה.....	11.....	הַרְמֵב"ם הַרוֹפֵא.....
24.....	הַרְמֵב"ם וְהַחֲבָרִים שָׁלוּ.....	12.....	סִפְרֵי הַרְמֵב"ם.....
24.....	הַרְמֵב"ם וְהַבְּרִיאוֹת הַנְּפִשִׁית.....	13.....	מִדּוֹת טוֹבוֹת לְפִי הַרְמֵב"ם.....
25.....	הַרְמֵב"ם וְהַשְּׁלוֹם.....	14.....	הַרְמֵב"ם וְהַלְמוּד.....
25.....	"שְׁבִיל הַזְּהָב - הַדְּרֹךְ הַנִּכְוֵנָה".....	14.....	צְדָקָה וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים.....
26.....	"לְלַמֵּד מִכָּל אָדָם".....	15.....	חֻקְמַת הַרְפוּאָה וְהַמְדַע.....
26.....	"לְשֹׁמֵר עַל הַזְּמַן".....	16.....	צְמַחֵי מִרְפָּא.....
27.....	לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים.....	17.....	הַרְמֵב"ם עַל חֲבֵרוֹת.....
27.....	לְדַבֵּר בְּנִחַת.....	17.....	הַרְמֵב"ם וְאַחֵיו דָּוִד.....
28.....	הַרְמֵב"ם וְצַמְחֵי הַמִּרְפָּא.....	18.....	הַסֵּפֶר "שְׂמוֹנֵה פְּרָקִים".....
29.....	בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ.....	19.....	מִכְתָּבִים מֵהַרְמֵב"ם.....
30.....	הַשְּׁבֵת אֲבָדָה.....	20.....	הַרְמֵב"ם מְלַמֵּד עַל זְרִיזוֹת.....
31.....	מִבְּחֵן בְּנוֹשֵׂא הַשְּׁבֵת אֲבָדָה.....	20.....	חֲבָרִים טוֹבִים.....
		21.....	הַרְמֵב"ם וְהַמְשָׁפְחָה שָׁלוּ.....

חלק שני

32.....	לתלמידי כיתות ה-ח.....		
39.....	מורשת הרמב"ם והשפעתו על היהדות בדורות האחרונים.....	33.....	מעלת ארץ ישראל.....
40.....	הלכות תלמוד תורה פרק ג.....	34.....	חובת הישיבה בארץ.....
45.....	פרק ז': מידות טובות ודרך ארץ.....	34.....	אחדות עם ישראל.....
46.....	אהבת הארץ ובניינה.....	35.....	סיפורי עוצמה.....
47.....	גבורה ומסירות נפש למען עם ישראל...	36.....	לימוד תורה.....
48.....	אהבת ישראל.....	37.....	מי היה הרמב"ם.....
50.....	ערכות הדדית בעם ישראל.....	38.....	הרמב"ם והאתגרים הרוחניים והלאומיים.....

לְלִמּוּד עִם הַרְמַב"ם

חֻבְרַת לְתַלְמִידֵי כְּתוּבֵי א-ג בְּנוֹשֵׂא מִדּוֹת טוֹבוֹת

פְּתִיחָה - בְּרוּכִים הַבָּאִים!

שְׁלוֹם יְלָדִים יְקָרִים!

לְפָנַי שֶׁנִּתְחַל אֶת הַמַּסָּע הַמְּפֹלָא שְׁלַנּוּ עִם הַרְמַב"ם, בּוֹאוּ נִפְיֵר אֶת הַחֻבְרַת שְׁלַנּוּ:

מָה נִלְמַד בַּחֻבְרַת?

- מִי הָיָה הַרְמַב"ם
- אֵיךְ לֵהִיּוֹת אֲנָשִׁים טוֹבִים יוֹתֵר
- מָה זֶה מִדּוֹת טוֹבוֹת
- אֵיךְ לֵישֵׁם אֶת מָה שְׁלַמְדַּנּוּ בַּחַיִּים שְׁלַנּוּ

צִיְרוּ כָּאן צִיּוּר שֶׁל
עֲצָמְכֶם עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה
טוֹב:

בַּחֻבְרַת תִּמְצְאוּ:

- סְפּוּרִים מְרַתְקִים
- חִידוֹת וּמְשַׁתְקִים
- מְקוֹמוֹת לְצִיּוּר וּכְתִיבָה
- פְּעִילִיּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת

פְּעִילוֹת פְּתִיחָה: בּוֹאוּ וְכַתֵּב עַל עֲצָמֵנוּ

שְׁמִי: _____

כְּתָה: _____

הַדְּבָר שְׁאֲנִי הִכִּי אוֹהֵב/ת לַעֲשׂוֹת: _____

מַשְׁהוּ טוֹב שֶׁעָשִׂיתִי הַיּוֹם: _____

בּוֹאוּ וְנִקְרָא יַחַד אֶת הַמְּשֻׁפֵּט הַמְּפֹלָא שֶׁכַּתֵּב הַרְמַב"ם:

"הַמַּעֲשִׂים הַטוֹבִים מַחְזְקִים אֶת הַדַּעוֹת הַיִּשְׁרוֹת"

חֲשְׁבוּ וְכַתְּבוּ: מָה הַמְּשֻׁמְעוֹת שֶׁל הַמְּשֻׁפֵּט הַזֶּה בְּשִׁבְלְכֶם? _____

מי היה הרמב"ם?

הרמב"ם נולד בספרד לפני כ-900 שנה, בעיר שנקראת קורדובה. שמו המלא היה רבי משה בן מימון. משפחתו הייתה משפחה חשובה ומלמדת. כשהיה ילד קטן:

- למד תורה עם אביו, רבי מימון
- היה סקרן מאוד ואהב לשאל שאלות
- התעניין במדע ומתמטיקה
- אהב ללמוד על העולם סביבו

הרמב"ם כתב ספרים רבים וחשובים:

- 📖 משנה תורה - ספר ההלכות הגדול
- 📖 מורה נבוכים - ספר פילוסופיה
- 📖 פרוש המשניות - הסברים למשנה
- 📖 אגרות ותשובות - מכתבים ותשובות לשאלות

📝 פעילות ראשונה: צירו את הרמב"ם

- 📖 צירו אותו יושב ולומד
- 📖 הוסיפו ספרים מסביב
- 📖 צירו את העיר קורדובה ברקע

📝 פעילות שנייה: מצאו את המלים:

ח ת פ ר ס פ ר י ס ק ו ר ד ו ב ה ל מ ר מ ב מ י מ ו ן ה ה ת ו ר ה ב ד ה
רמב"ם. ספרים. קורדובה. תורה. מימון

📝 פעילות שלישית: השלימו

הרמב"ם נולד ב _____
אביו נקרא _____
הוא כתב ספר שנקרא _____

הַמָּסַע הַגָּדוֹל שֶׁל הָרַמְבַּ"ם

בְּשָׁהֲרַמְבַּ"ם הָיָה בֶּן 13, הִתְחִילוּ צָרוֹת לַיהוּדִים בְּסִפְרָד. הַמְשַׁפָּחָה הָיְתָה צָרִיכָה לְצֵאת לַמָּסַע אַרְבֵּי:

תַּחֲנָה ראשונה - מְרוֹקוֹ:

- נָסְעוּ בְּאֵנְיָה בְּיַם הַתֵּיכוֹן
- הִגִּיעוּ לְעִיר פֶּז שֶׁבְּמְרוֹקוֹ
- הָרַמְבַּ"ם הִמְשִׁיךְ לְלַמַּד תּוֹרָה
- כָּתַב אֶת פְּרוֹשׁ הַמְשָׁנִיּוֹת

פְּעִילוֹת: צִירוּ אֶת מִפֶּת הַמָּסַע

- צִירוּ אֶת הַיָּם הַתֵּיכוֹן
- סִמְנוּ אֶת כָּל הָעָרִים
- צִירוּ חֲצִיִּים בֵּין הַמְּקוֹמוֹת

תַּחֲנָה שְׁנִיָּה - אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

- בְּקָרוּ בִירוּשָׁלַיִם
- הִתְפַּלְלוּ בְּכֶתֶל
- רְאוּ אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים

תַּחֲנָה שְׁלִישִׁית - מִצְרַיִם:

- הִתְיַשְׁבוּ בְּעִיר פּוֹסְטֻט
- הָרַמְבַּ"ם נִהְיָה רוֹפֵא מְפָרָסִם
- הָיָה מְנַהִיג שֶׁל הַקְּהֵלָה הַיְהוּדִית

כְּתוּבוּ יוֹמוֹן מְסַע:

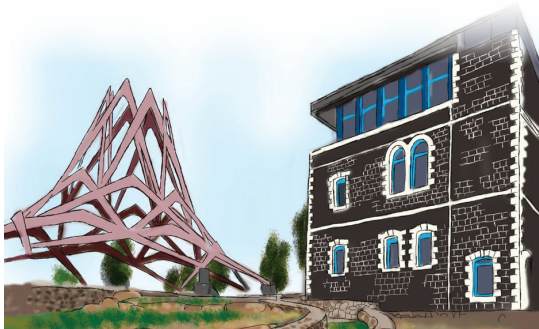
הִמְיִנּוּ שְׂאֵתֶם הָרַמְבַּ"ם הַצָּעִיר. מָה חוֹיִתֶם בַּמָּסַע?

תפזורת

ר	ת	צ	מ	נ	ק	מ	ד
מ	ח	י	ע	א	ו	נ	י
ב	ט	א	ר	ק	ר	ה	י
מ	י	מ	ו	נ	ד	ס	נ
ח	י	צ	צ	ר	ו	פ	א
ו	ט	ר	מ	נ	ב	ר	מ
א	ר	י	ט	א	ה	ד	נ
ו	ט	מ	ר	ו	ק	ו	ה

רמב"ם. מימון. קורדובה. מצרים. רופא. דיין. מרוקו. ספרד.

הַרְמָבָּ"ם הַרוֹפֵא

הַרְמָבָּ"ם לֹא הָיָה רַק רַב גָּדוֹל, הוּא הָיָה גַם רוֹפֵא מְפָרָסִם! הוּא טָפַל בְּחוֹלִים וְגַם כָּתַב סְפָרִים עַל רְפוּאָה.

הַרְמָבָּ"ם לָמַד אוֹתָנוּ שְׁצָרִידָ לְשָׂמֵר עַל הַגּוּף:

"הֵיטֵב הַגּוּף בְּרִיא וְשָׁלֵם - מִדֶּרְכֵי הַשֵּׁם הוּא"

הַמְלָצוֹת שֶׁל הַרְמָבָּ"ם לְבְרִיאוֹת:

1. לֶאֱכַל אֲכָל בְּרִיא
2. לְנוּחַ מִסְפִּיק
3. לַעֲשׂוֹת פְּעִילוֹת גּוֹפְנִית
4. לְשָׂמֵר עַל נְקִיוֹן
5. לְשִׁתּוֹת הַרְבֵּה מֵיָם

פְּעִילוֹת רְאוּנוּ: ✍️

סָמְנוּ ✓ לִיד הַדְּבָרִים שְׂאֵתָם עוֹשִׂים:

- אֲנִי אוֹכֵל/ת יְרֻקוֹת
- אֲנִי שׁוֹתֶה מֵיָם
- אֲנִי יוֹצֵא/ת לְשַׁחַק בְּחוּץ
- אֲנִי הוֹלֵךְ/ת לִישׁוֹן בְּזִמְנוֹ
- אֲנִי שׁוֹמֵר/ת עַל נְקִיוֹן

פְּעִילוֹת שְׁנוּהָ: צִירוּ אֶת הַרְמָבָּ"ם בְּכִיֵּת הַרְפוּאָה שְׁלוֹ ✍️

ספרי הרמב"ם

הרמב"ם כתב ספרים חשובים מאוד. הספר המפורסם ביותר הוא
"משנה תורה":

למה כתב את הספר?

- רצה לסדר את כל ההלכות
- רצה שכל יהודי יוכל ללמוד ולהבין
- כתב בשפה ברורה ופשוטה

מניין לדעת:

- לקח לו 10 שנים לכתב את הספר
- הספר מחלק ל-14 חלקים
- קוראים לו גם "היד החזקה" (י"ד = 14)

פעילות: סדרו ספריה

צירו מדף ספרים והוסיפו את שמות הספרים של הרמב"ם:

- משנה תורה
- פרוש המשניות
- מורה נבוכים

להיות אדם טוב - מדות טובות לפי הרמב"ם

רמב"ם אומר:

"הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה"

בואו נלמד על דרך האמצע:
לא לכעס יותר מדי - ולא להיות אדיש
לא להיות קמצן - ולא לפזר יותר מדי
לא להיות עצוב - ולא לצחק יותר מדי

פעילות: מה הדרך הנכונה? ציירו קו בין הקצוות וסמנו את דרך

האמצע:

פחדן ←-----→ פוחז עצל ←-----→ עובד קשה מדי שתקו ←-----→
פטפטן

חשבו: איך אתם יכולים ללכת בדרך האמצע?

הַרְמַבּ"ם וְהַלְמוּד

הַרְמַבּ"ם הָאָמִין שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְלַמֵּד. הוּא כָּתַב:

"כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל חַיֵּב בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, בֵּין עֲנִי בֵּין עָשִׁיר"

הַמְלָצוֹת שֶׁל הַרְמַבּ"ם לְלוּמַד:

1. לְקַבֵּעַ זְמַן לְלַמּוֹד
2. לְלַמֵּד גַּם כְּשֶׁקָּשָׁה
3. לְהִבִּין וְלֹא רַק לְזַכֵּר
4. לְלַמֵּד אַחֲרַיִם
5. לְשַׁאֵל שְׁאֵלוֹת

✍️ פְּעִילוֹת: תַּכְנוּן הַלְמוּד שְׁלִי

כְּתֹבוּ:

מָה אֲנִי רוֹצֵה/רוֹצֵה לְלַמֵּד? _____
מָתִי אֶלְמַד? _____
עִם מִי אֶלְמַד? _____

צְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים

בְּסֵפֶר "מִשְׁנֵה תּוֹרָה", הַרְמַבּ"ם מְלַמֵּד עַל שְׂמוּנָה דְּרָגוֹת בְּצְדָקָה:

הַדְרָגָה הַגְּבוּהָה בִּיּוֹתֵר:

- לְעֹזֵר לְעֲנִי לְהַרְוִיחַ כֶּסֶף בְּכָבוֹד
- לְתַת לוֹ עֲבוּדָה
- לְהַלוֹת לוֹ כֶּסֶף לְעֶסְקִים

👉 חֲשֹׁבוּ, מֵהִי הַדְרָגָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר לְתַת צְדָקָה?

👉 מָה יוֹתֵר מְשֻׁמָּח אֶת הָעֲנִי, כְּשֶׁמְבִיאִים לוֹ אֶת הַצְדָקָה בְּשֶׁקֶט וּבְלִי לְרְאוֹת מִי הִבִּיא לוֹ אֶת הַכֶּסֶף אוֹ כְּשֶׁהוּא בָּא וּמְבַקֵּשׁ?

מִתָּן בְּסֵתֵר הוּא נְתִיבָה בְּלִי שֶׁהָעֲנִי רוֹאֶה מִי נָתַן לוֹ אֶת הַצְדָקָה.

הַרמב"ם מְסַבֵּיר שֶׁהַדְרָגָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר לְתַת צְדָקָה וְלְעֹזֵר לְאַחֲרִים הִיא לְעֹזֵר לְאָדָם לְהַתְפָּרֵס בְּעַצְמוֹ וְכֵן הוּא לֹא יֵהִיָּה עֲנִי וְיִוְכַל לְהַרְוִיחַ אֶת כֶּסְפוֹ בְּשִׂמְחָה.

✍ כתבו ספור על אדם שעזר לאדם אחר למצא עבודה וכן הפסיק להיות עני.

✍ פעילות: סלם הצדקה

צירו סלם עם 8 שלבים וכתבו:

- בשלבים העליונים - צדקה בשמחה ובסתור
- בשלבים התחתונים - צדקה בעצב ובגלוי

תְּחִמָּת הַרְפוּאָה וְהַמְדָּע

הַרְמָב"ם הֵיָה גַם מְדַעַן גָּדוֹל. בְּסִפְרוֹ "מִוְרָה גְּבוּכִים" כָּתַב:

"דַּע כִּי הַחֲכָמוֹת הָאֲמֵתוֹת הֵן הַדָּרוֹךְ לְהַפִּיר אֶת הַבוֹרָא"

הַרְמָב"ם וְהַמְדָּע:

- חָקַר אֶת גּוֹף הָאָדָם
- לָמַד אֶסְטְרוֹנוֹמִיָּה
- הִבִּין בְּמַתְמָטִיקָה
- כָּתַב עַל תְּזוּנָה נְכוֹנָה

תפוזרת

ר	מ	ב	מ	ת	ג	צ	מ
ו	ת	צ	מ	ז	ו	מ	נ
פ	נ	ה	ט	ו	פ	ח	ה
א	א	ח	ע	נ	ה	י	ב
מ	ט	א	ר	נ	א	מ	ס
ד	ר	ב	ט	ה	ד	ר	י
ע	צ	מ	נ	ה	מ	פ	כ
מ	ת	ו	ר	ה	ב	א	ו

רמבם. רופא. מדע. רב. תזונה. גוף האדם. תורה.

צְמַחַי מְרִפָּא

✍ פְּעִילוֹת: חֹקְרִים כְּמוֹ הַרְמָבָ"ם

בְּחַרוּ נוֹשֵׂא מַדְעִי שְׂמַעְנֶנּוּ אִתְּכֶם:

• אֵיךְ פּוֹעֵל הַגּוּף שְׁלֵנוּ?

• לָמָּה יֵשׁ יוֹם וְלֵילָה?

• אֵיךְ צוֹמְחִים צְמַחִים?

כְּתֹבוּ שְׂאוֹת לַחֲקִירָה: _____

כְּתֹבוּ כִּיצַד תּוֹכְלוּ לְאַסֹּף אֶת הַחֲמֵר?

הַרמב"ם הִיָּה לוֹמֵד דְּבָרִים רַבִּים בְּכַחוֹת עֲצָמוֹ. הוּא הִיָּה מִתְבוֹנֵן בְּטַבַּע שְׂסָבִיבּוּ, הוּא הִעֲמִיק בְּכָל תַּחֲוֹם בּוֹ פָּגַשׁ. לְדַגְמָה: רָאָה צְמַח מְסִיָּם שֶׁגָּדַל, הוּא הִתְבוֹנֵן בּוֹ וְרָאָה כִּיצַד הוּא מִתְפַּתֵּחַ וּמָה הַשְּׂמוּשׁ שֶׁאֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת בּוֹ.

✍ כָּעֵת, הַשְּׁלִימוּ אֶת הַמִּידָע וְעֲנוּ עַל הַשְּׂאוֹת שֶׁהֶעֱלִיתֶם

הַרְמָב"ם עַל חֵבְרוֹת

מתוך ספר "הלכות דעות", לומדים על חברות טובה:

**"דַּרְךְ בְּרִיתוֹ שֶׁל אָדָם - לִהְיוֹת נִמְשָׁךְ בְּדַעוֹתָיו וּבִמְעָשָׁיו
אַחַר רֵעִיו וְחֵבְרָיו"**

פְּלָלִים לַחֲבֵרוֹת טוֹבָה:

- לְבַחַר חֵבְרִים טוֹבִים
- לְלַמֵּד מִמְעָשִׂים טוֹבִים
- לְעֹזֵר אֶחָד לְשֵׁנִי
- לְדַבֵּר בְּכַבּוּד

פְּעִילוֹת: אֲנִי וְהַחֲבֵרִים שְׁלִי

צִירוּ מַעְגַל חֵבְרִים וְכַתְבוּ:

- דַּבֵּר טוֹב שְׁלִמְדָתִי מִחֵבֵר:
- דַּבֵּר טוֹב שְׁלִמְדָתִי חֵבֵר:
- מַעֲשֵׂה טוֹב שְׁעָשִׂינוּ יַחַד:

הַרְמָב"ם וְאַחִיו דָּוִד

ספור מיוחד מחיי הרמב"ם:

אַחִיו דָּוִד הָיָה סוֹחֵר אֲבָנִים יְקָרוֹת. נָסַע בְּאֶנְיָה לְהוֹדוֹ לְצַרְךָ מִסָּחֵר, בְּדַרְךְ, טְבַעָה
הָאֶנְיָה וְדָוִד נִסְפָּה.

הַרְמָב"ם כָּתַב:

"כְּשֶׁהֲגִיעָה אֵלַי הַבְּשׂוּרָה, חֲלִיתִי חֲדָשִׁים רַבִּים מְרֹב צַעַר. אֲבָל זְכַרְתִּי שְׁצָרְךָ
לְקַבֵּל אֶת הַכֶּל בְּאַהֲבָה"

פְּעִילוֹת: סָה עוֹזֵר לִי כְּשֶׁקָּשָׁה?

כְּתַבוּ:

- מִי עוֹזֵר לִי?
- מָה מְשַׁמַּח אוֹתִי?
- אִיךְ אֲנִי מִתְגַּבֵּר/ת?

הספר "שמונה פרקים"

הרמב"ם כתב ספר מיוחד על מדות טובות:

מה יש בספר?

- איך להיות אדם טוב
- איך לתקן מדות רעות
- איך לשלט ברגשות
- איך להגיע לאשר אמת

הרמב"ם למד:

"כמו שהחולה מרגיש טעם מר במתוק, כך חולי הנפש חושבים שהרע טוב והטוב רע"

פעילות: רופאי מדות ✍️

עזרו ל"חולי המדות":

- למי שכועס הרבה: _____
- למי שמקנא תמיד: _____
- למי שמתגאה: _____

תפוזרת

ש	ק	מ	צ	ב	ו	ת	כ
מ	א	צ	מ	ע	ח	כ	ע
ח	ט	ה	ה	ב	מ	י	ס
ה	ע	מ	ב	ו	י	א	ט
ט	כ	נ	מ	ה	מ	מ	ע
א	ב	ג	א	ו	ו	ה	א
ב	ג	ש	ל	ו	ו	ה	ר
ב	ד	י	ב	ו	ת	מ	נ

- שמחה.
- ענוה.
- אהבה.
- כעס.
- גאווה.
- שלווה.
- נדיבות.
- קמצנות.

מְכַתְּבִים מֵהַרְמָב"ם

הַרְמָב"ם כָּתַב מְכַתְּבִים רַבִּים לְאֲנָשִׁים שֶׁבָקְשׁוּ עֲצָה:

הַרמב"ם חָי בַּתְּקוּפָה שֶׁבָּהּ הִתְקַשְּׂרַת בֵּין אֲנָשִׁים שֶׁחָיו בְּמַדִּינֹת רְחוֹקוֹת הֵיטָה בְּאֲמֻצָּעוֹת מִפְּתָבִים, אֲגָרוֹת.

הַרמב"ם קָבַל אֲגָרוֹת מְקַהֲלוֹת שׁוֹנוֹת בְּאֲרָצוֹת רְחוֹקוֹת. הוּא קָבַל שְׁאֵלוֹת בַּהֲלָכָה וְגַם הִתִּיעֲצוּיֹת מֵאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים אוֹ חֲשׁוּבִים. לְכֻלָּם עָנָה הַרמב"ם בְּסִבְלָנוֹת רַבָּה וְכַתְּבָיו אֵלוּ נִלְמָדִים עַד הַיּוֹם.

הָאֲגָרוֹת כּוֹלְלוֹת חֲזוּקִים בְּאֲמוּנָה, בְּכָךְ שֶׁה' שׁוֹמֵר עַל עַם יִשְׂרָאֵל וְצָרִיךְ לְשׁוֹמֵר עַל הַתּוֹרָה בְּכָל מִצְבָּ. וְגַם נוֹשְׂאִים הַלְכָתִּים אוֹ עֲצוֹת בְּנוֹשְׂאִים שׁוֹנִים.

פְּעִילוֹת: כּוֹתְבִים מְכַתְּב

דְּמִינֵנו שְׂאֵתֶם כּוֹתְבִים לְרַמְבָּ"ם:

• מָה הֵייתֶם שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ?

• אֵיזוֹ עֲצָה הֵייתֶם מְבַקְשִׁים?

הַרְמָב"ם מְלַמֵּד עַל זְרִיזוֹת

בהלכות דעות, הרמב"ם מלמד על חשיבות הזריזות:

"יְהִי אָדָם זְרִיז בְּעִבּוּדָתוֹ, וְלֹא יְהִי עָצֵל בְּמַעֲשָׂיו"

לְמָה חֲשׂוֹנָה הַזְרִיזוֹת?

- מְצַלִּיחִים יוֹתֵר
- מְסִימִים מְשִׁימוֹת בְּזִמְנוֹ
- מְשִׁמְחִים אַחֲרֵים
- מְרַגְּשִׁים טוֹב עִם עֲצָמָנוּ

פְּעִילוֹת: לֹחַ זְמַנִּים ✎

תְּכַנְנֵנו אֶת הַיּוֹם בְּזִרְיּוֹת:

• מָה אַעֲשֶׂה בְּבִקְרִי?

• מָה בְּצַהֲרִים?

חֲבָרִים טוֹבִים

בְּסֵפֶר "מְשִׁנָּה תוֹרָה" כָּתַב הַרְמָב"ם:

"מְצֻוָּה עַל כָּל אָדָם לְאַהֲבֵה אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵיִשְׂרָאֵל כְּגוֹפוֹ"

אֵיךְ אוֹהֲבִים כָּל אָדָם?

- מְדַבְּרִים בְּכַבּוֹד
- מְחַפְּשִׁים אֶת הַטוֹב בְּשֵׁנֵי
- עוֹזְרִים בְּשַׁעַת הַצָּרָה
- שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחַת הַשֵּׁנִי

פְּעִילוֹת: סַעֲשֵׂי אֲהִבָּה ✎

כְּתוּבוּ מַעֲשֶׂה טוֹב שְׁעַשִׂיתֶם בַּשְּׁבוּעָה הָאֲחֵרוֹן:

• לְחֵבֵר/ה:

• לְמִשְׁפָּחָה:

• לְאָדָם שְׂאִינִי מְכִיר/ה:

הַרְמָבָם וְהַמְשַׁפָּחָה שְׁלוֹ

הַרְמָבָם הִתְחַתְּנוּ בְּגִיל מְאֹחָר:

- הִתְחַתְּנוּ בְּמִצְרַיִם
- אִשְׁתּוֹ הָיְתָה בֵּת מִמְשַׁפְּחָה חֲשׂוּבָה
- נֹולַד לוֹ בֶּן בְּשֵׁם אַבְרָהָם

מִכְתָּב לְבָנוּ:

”בְּנִי, שְׁמֹר עַל מְדוּתֶיךָ הַטּוֹבוֹת, כִּי הֵן חֲשׂוּבוֹת יוֹתֵר
מִכָּל חֻכְמָה”

פְּעִילוֹת: אֵילָן הַמְשַׁפָּחָה

צִירוּ אֵת אֵילָן הַמְשַׁפָּחָה שֶׁל הַרְמָבָם:

- אָבִיו - רַבִּי מִיַּיִמּוֹן
- אִמּוֹ
- אָחִיו - דָּוִד
- אִשְׁתּוֹ
- בָּנוּ - אַבְרָהָם

הַרְמַבּ"ם מְלַמֵּד עַל דְּבוּר נְכוֹן

בְּהִלְכוֹת דְּעוֹת כְּתַב הַרְמַבּ"ם:

"לְעוֹלָם יִהְיֶה דְּבוּרוֹ שֶׁל אָדָם בְּנִחַת עִם הַבְּרִיּוֹת"

כְּלֵי הַדְּבוּר הַטוֹב:

- לְדַבֵּר בְּשִׂקּוּט וּבְנִחַת
- לֹא לְבִישׁ אַחֲרִים
- לְחַשֵּׁב לִפְנֵי שְׂמוֹדְבָרִים
- לֹמַר דְּבָרֵי אֱמֶת

פְּעִילוֹת: סָלִים טוֹבוֹת ✍

כְּתָבו:

- 3 מְלִים שְׂמֻשְׁמֻחוֹת: _____
- 3 מְלִים שְׂמַעוּדוֹת: _____
- 3 מְלִים שְׂמַרְאוֹת אַכְפְּתִיּוֹת: _____

הַרְמַבּ"ם וְהַסְּבָלְנוֹת

הַרְמַבּ"ם הִיא מְפָרֶסֶס בְּסִבְלָנוֹתוֹ הַגְּדוֹלָה:

- עָנָה לְכָל מִי שֶׁשָּׂאל שְׂאֵלָה
- הִקְשִׁיב בְּסִבְלָנוֹת לַחֻלִּים
- לָמַד תּוֹרָה בְּנִחַת

מָה כְּתַב עַל סִבְלָנוֹת?

"הַכַּעַס - רָעָה חוֹלָה הִיא, וְרְאוּי לְאָדָם לְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה"

פְּעִילוֹת: לוֹמְדִים סִבְלָנוֹת ✍

חֲשֹׁבוּ עַל מִצְבִּים שְׂקֻשָּׁה לְכֶם לְהִתְאַפֵּק:

- בְּבֵית: _____
- בְּבֵית הַסֵּפֶר: _____
- עִם חֲבֵרִים: _____
- כְּתָבוּ אֵיךְ תִּתְמוּדְדוּ: _____

הַרְמַבּ"ם וְלִמּוּד תּוֹרָה

בְּסוֹף יָמָיו, הַרְמַבּ"ם פָּתַב:

"מִיָּמַי לֹא בִטַּלְתִּי שְׁעָה אַחַת מִלְּמוּד תּוֹרָה"

סֵדֶר הַיּוֹם שֶׁל הַרְמַבּ"ם:

- בְּבֹקֶר - רוֹפֵא בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ
- בְּצַהֲרַיִם - מְטַפֵּל בַּחוֹלִים
- בְּעֶרֶב - כּוֹתֵב סְפָרִים וְלוֹמֵד תּוֹרָה

פְּעִילוֹת: כִּתְכֹנְנִים לְמוּד

צִירוּ שְׁעוֹן וְסַמְנוּ:

- מַתִּי אֲנִי לומד/ת?
- כְּמָה זְמַן בְּיוֹם?
- מָה אֲנִי אוֹהֵב/ת לְלַמֵּד?

הַרְמַבּ"ם וְהַשְׂמֻחָה

הַרְמַבּ"ם מְלַמֵּד בְּסֵפֶר "מוֹרָה גְבוּכִים":

"הַשְׂמֻחָה הִיא עֲבוֹדַת ה' בְּאַהֲבָה"

אֵיךְ נִהְיָה שְׂמֻחִים?

- לְהוֹדוֹת עַל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים
- לְעֹזֵר לְאַחֵרִים
- לְלַמֵּד דְּבָרִים חֲדָשִׁים
- לְשַׂמֵּחַ אֲחֵרִים

פְּעִילוֹת: יוֹסֵן הַשְׂמֻחָה

כְּתִבוּ כָּל יוֹם:

דְּבַר טוֹב שֶׁקָּרָה לִי:

מִיִּשְׁהוּ שֶׁשְׂמַחְתִּי:

מִיִּשְׁהוּ שֶׁלְּמַדְתִּי:

הַרְמָב"ם וְהַחֲבֵרִים שְׁלוֹ

לְרַמְבַּ"ם הָיוּ תַּבְרִים רַבִּים:

- רַבִּי יוֹסֵף אֲבֹן עֵקֶנִין - תַּלְמִיד חֶכֶם
- רַבִּי יִפֶּת - דִּין מַעֲכוֹ
- רַבִּי שְׁמוּאֵל אֲבֹן תְּבוּן - מַתְרַגֵּם סְפָרִי

הַרְמָב"ם כָּתַב לַחֲבָרָיו:

"אֶהֱבֵת הָאֻמָּת וְשִׁנְאַת הַשְּׂקָר הֵם הַבְּסִיס לַחֲבֵרוֹת אֲמִתִּית"

פְּעִילוֹת: סֵאפִינֵי הַחֲבֵרוֹת

- סֵמְנוּ ✓ לֵיד הַתְּכוּנוֹת הַחֲשׂוּבוֹת בַּחֲבֵרוֹת:
- נְאֻמָּנוֹת
- יִשְׂרָאֵל
- עֲזָרָה הַדָּדִית
- כְּבוֹד

הַרְמָב"ם וְהַבְּרִיאוֹת הַנִּפְשִׁית

הַרְמָב"ם הֵיָה גַם רוֹפֵא הַנֶּפֶשׁ. הוּא כָּתַב:

"בְּרִיאוֹת הַנֶּפֶשׁ - כְּשִׂידַע הָאָדָם אֶת הָאֻמָּת וַיַּעֲשֶׂה הַטּוֹב"

פְּעִילוֹת: גִּנַּת הַנֶּפֶשׁ

צִירוּ גִנָּה וְכָתְבוּ:

- פָּרַחִים - דְּבָרִים שֶׁמְשַׁמְּחִים אוֹתִי
- עֲצִים - דְּבָרִים שֶׁנוֹתְנִים לִי כֹחַ
- שְׂבִילִים - דְּרָכִים לְהִתְמוּדָד עִם קִשִׁי

עֲצוֹת לְבְּרִיאוֹת הַנֶּפֶשׁ:

- לְשַׁמַּח בְּחֻלְקֵנוּ
- לְהִתְרַחֵק מִקִּנְיָאָה
- לְסַלַּח לְאַחֵרִים
- לְהִרְבוֹת בְּעֲשִׂית טוֹב

הַרְמַבּ"ם וְהַשְׁלוֹם

ב"מְשִׁנָּה תוֹרָה" כּוֹתֵב הַרְמַבּ"ם:

"גְּדוֹל הַשְׁלוֹם שְׁכָל הַתּוֹרָה נִתְּנָה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם"

אֵיךְ עוֹשִׂים שְׁלוֹם?

- מוֹתְרִים לַפְּעָמִים
- מְקַשְׁבִּים לַשְּׁנֵי
- מְכַבְּדִים דְּעוֹת שׁוֹנֵוֹת
- מְבַקְּשִׁים סְלִיחָה

 פְּעִילוֹת: רוֹדְפֵי שְׁלוֹם

חֲשְׁבוּ עַל רֵיב שֶׁהָיָה לָכֶם:

- מָה גָרַם לְרֵיב?
- אֵיךְ אֶפְשֶׁר הָיָה לְמִנֵּעַ?
- מָה נַעֲשֶׂה בַּפְּעַם הַבָּאָה?

"שְׁבִיל הַזָּהָב - הַדָּרוֹךְ הַנִּכְוֵנָה"

יְדוּעַ כִּי הַרְמַבּ"ם לָמַד אוֹתָנוּ עַל "שְׁבִיל הַזָּהָב". מָה זֶה אוֹמֵר? בּוֹאוּ נִלְמַד מִסְפּוֹר:

רוֹנֵי אֶהָב מְאוֹד לְשַׁחַק בְּמַחְשָׁב. בְּכָל פְּעַם שֶׁחֲזַר מִבֵּית הַסֵּפֶר, הָיָה מְתִישֵׁב מוֹל הַמִּסָּדָה וְלֹא רָצָה לָקוּם. הוּא לֹא יֵצֵא לְשַׁחַק עִם חֲבֵרִים, לֹא עֲזַר בְּבֵית וְלֹא הִכִּין שְׁעוּרִים.

מִצַּד שֵׁנִי, חֲבָרוּ אוֹרֵי הַחֲלִיט שֶׁהוּא בְּכָלֵל לֹא רוֹצֵה לִגְעַת בְּמַחְשָׁב, אֶפְלוּ כְּשִׁצְרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲבוּדָה לְבֵית הַסֵּפֶר.

מָה הַרְמַבּ"ם הָיָה אוֹמֵר לָהֶם?

הַרְמַבּ"ם מִלְמַד אוֹתָנוּ שִׁצְרִיךְ לִלְכֵת בְּשְׁבִיל הָאֲמֻצָּעִי - "שְׁבִיל הַזָּהָב". אֶפְשֶׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַחְשָׁב בְּצוּרָה נְבוֹנָה: לְלַמֵּד, לְהִכִּין עֲבוּדוֹת, וְגַם לְשַׁחַק קֶצֶת - אֲבָל לֹא לְהִגְזִים.

 מְשִׁימָה: צִירוּ לֹחַ זְמַנִּים לְיוֹם מְאֻזָּן: מְתִי לוֹמְדִים, מְתִי מְשַׁחֲקִים, וּמְתִי

עוֹשִׂים דְּכָרִים אַחֲרֵיהֶם?

”לְלַמֵּד מִכָּל אָדָם”

בַּפְּרָקִי אַבוֹת כְּתוּב: ”אִיזְהוּ חָכָם? הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם”
הַרְמֵב”ם מְסַפֵּר שֶׁהוּא לָמַד דְּבָרִים טוֹבִים מִכָּל מִי שֶׁפָּגַשׁ: מִהַסּוֹחֵר בְּשׁוּק,
מִהַרּוֹפֵא, מִהַיֵּלֵד הַקָּטָן, וְאַפְלוּ מִן הַחֲתוּל שֶׁשׁוֹמֵר עַל נִקְיוֹן!

פְּעִילוֹת:

✍ רְשָׁמוּ דְבַר אֶחָד טוֹב שֶׁלִּמְדֶתֶם מִ:

- סָבָא אוֹ סְבִתָּא
- חָבֵר אוֹ חֲבֵרָה
- אַח קָטָן אוֹ אַחוֹת קָטָנָה
- מוֹרָה
- בַּעַל חַיִּים

”לְשׁוֹמֵר עַל הַזְּמַן”

הַרְמֵב”ם הִזְהִי עֶסוּק מְאוֹד. הוּא הִזְהִי רַב, רוֹפֵא, וְסוֹפֵר. אִיךָ הִצְלִיחַ לַעֲשׂוֹת
הַכֹּל?

הַתְּשׁוּבָה: הוּא יָדַע לְסַדֵּר אֶת הַזְּמַן שֶׁלוֹ בְּחֻכְמָה!

הַרְמֵב”ם כָּתַב:

”הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת. מִסְפִּיק לְאָדָם
לִישֵׁן שְׁמוֹנֶה מִהֵן...”

✍ מְשׁוּמַת חֲקִירָה:

נְסוּ לְכַתֵּב סֵדֵר יוֹם כְּמוֹ שֶׁל הַרְמֵב”ם. חֲלְקוּ אֶת הַיּוֹם לַפְּעֻלוֹת חֲשׁוּבוֹת:

- זְמַן לְלַמֵּד
- זְמַן לְנוּחַ
- זְמַן לְעֹזֵר בְּבֵית
- זְמַן לְשִׁחָה
- זְמַן לְחֲבָרִים

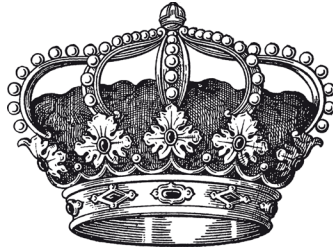
רעיון מיוחד: הכינו לוח שעות צבעוני לסדר היום שלכם! ✍

ללמוד בשמחה

הרמב"ם אמר שחשוב ללמוד בשמחה ובאהבה.

הוא כתב: "כל העוסק בתורה - כתר תורה מונח לפניו"

✍ צבעו את הכתר וכתבו בתוכו דבר אחד שאתם אוהבים ללמוד:

לכבד את ההורים

הרמב"ם למד אותנו כמה חשוב לכבד את ההורים שלנו.

מצות כבוד הורים כוללת:

להקשיב להורינו

לעזר להם

לדבר אליהם בכבוד

📖 משחק תפקידים: הציגו עם חבר מצב שבו אתם מכבדים את ההורים

לדבר בנחת

הרמב"ם למד אותנו שחשוב לדבר בנחת (בשקט ובנדיבות) עם כלם.

חידה: מה קורה כשכלם צועקים בבת אחת? מה קורה כשמדברים בנחת?

✍ צירו פנים שמראות:

איד אני מרגיש כשצועקים עלי

איד אני מרגיש כשמדברים אלי בנחת

הַרְמַבּ"ם וְצִמְחֵי הַמֶּרְפֵּא

הַרְמַבּ"ם כּוֹתֵב:

"יֵשׁ מְאֻכְלוֹת שֶׁהֵם רְפוּאָה לַגּוֹף, וְיֵשׁ מְאֻכְלוֹת שֶׁהֵם

מְזִיקִים לוֹ"

(מקור: הלכות דעות, פרק ד').

הַרְמַבּ"ם הִפִּיר הַרְבֵּה צִמְחִים שְׂיֻכּוּלִים לְעֹזֵר לָנוּ לִהְיוֹת בְּרִיאִים:

צִמְחִים מִיַּחְדִּים שֶׁהַרְמַבּ"ם הִמְלִיץ עֲלֵיהֶם:

🍃 **נֶעֱנֶה**

טוב לכאבי בטן, עוזר לעכול, אפשר לעשות ממנו תה.

🍃 **לְוַנְדֵר**

מרגיע. עוזר לישון טוב. ריח נעים.

🍃 **זִנְגְבִיל**

מחזק את הגוף, טוב לבעיות בקבה, מחמם בחורף.

🍃 **מְרוּהַ (שְׁלוּיָה)**

טובה לכאבי גרון, מחזקת את הזכרון, טובה לחנכים.

✍️ **פְּעִילוֹת:** גַּנַּת מֶרְפֵּא קְטַנָּה

בחרו צמח מהרשימה

צירו אותו

כתבו למה הוא טוב [מקום לציור]

🕉️ **חִידָה:** מִצְאוּ אֶת הַצִּמְחִים

ק נ ע נ ע ל פ ר ד נ ב ל מ כ ל י ב ג נ ז ט ה ו ר מ ש ד ח

בין אדם לחברו

הרמב"ם אומר:

**"מִצְוָה עַל כָּל אָדָם לְאַהֲבֹת אֶת כָּל אָחָד וְאָחָד מִיִּשְׂרָאֵל
כְּגוֹפּוֹ"**
(מקור: הלכות דעות ו', ג')

ספור להדגמה: הילקוט השכונת

יוסי ראה ילקוט שכונח בפנת הכתה. הוא הכיר את הילקוט - הוא היה של דני, שישב בשורה האחרונה. יוסי ידע שדני צריך את הספרים לשעורי הבית.

מה עשה יוסי? הוא לא חכה שדני יחזר לכתה. הוא לקח את הילקוט ורץ לחפש את דני בהפסקה. כשמצא אותו, דני שמח מאוד והודה ליוסי.

מה למדנו מהספור?

לחשב על מה שהשני צריך
לא לחכות שיבקשו מאתנו עזרה
לשמח כשאנחנו עוזרים לאחרים

פעילות: לעזור לאחרים כתבו:

משהו טוב שעשיתי היום למישהו אחר: _____

משהו טוב שמישהו עשה בשבילי: _____

מה אני יכול/ה לעשות מחר כדי לעזור למישהו? _____

הַשְּׁבֵת אַבְדָּה

הַרְמַב"ם פּוֹסֵק:

"הַרְוֵאָה אַבְדָּה חַיֵּב לְהַחְזִירָה לְבַעֲלֶיהָ"

(מקור: הלכות גזלה ואבדה, פרק י"א)

ספור: המטבע היקר

רויתי הלקה בדרך לבית הספר ופתאום ראתה משהו מבריק על המדרכה. זה היה מטבע זהב ישן! היא הרימה אותו וראתה שחרוט עליו שם: "לְסָבָא יַעֲקֹב, מאת הנכדים".

רויתי ידעה שזה מטבע חשוב למישהו. היא הראתה את המטבע למורה, והמורה עזרה לה לפרסם מודעה בלוח המודעות של בית הספר. למחרת, סבא יעקב הגיע לבית הספר. הוא ספר שהמטבע הוא מתנה מיחדת שקבל מנכדיו ליום הולדתו ה-80. רויתי שמחה מאוד שהצליחה להחזיר את האבדה.

מה צריך לעשות כשמוצאים אבדה?

- להרים את האבדה
- לבדק אם יש סימנים מיחדים
- לפרסם מודעה
- להחזיר לבעלים כשהם מתארים את הסימנים

✍ פְּעִילוּת: מה הסימנים? צירו חפץ שאבדתם פעם וכתבו את הסימנים המיוחדים שלו:

הסימנים:

מִבְּחֵן בְּנוֹשָׂא הַשְּׁבִיט אֲבִדָה

✍ סִפּוּנוּ נִכּוֹן אִי לֹא נִכּוֹן:

- מִתֵּר לְהִתְעַלֵּם מֵאֲבִדָה שְׂרוּאִים בְּדַרְךְ
- צָרִיךְ לְשֹׁמֵר עַל הָאֲבִדָה עַד שְׂמוֹצָאִים אֶת הַבְּעָלִים
- אִם לֹא מוֹצָאִים אֶת הַבְּעָלִים, מִתֵּר לְהִשְׁאִיר אֶת הָאֲבִדָה לְעִצְמוֹנוּ
- חָשׁוּב לְבַדֵּק שֶׁהַבְּעָלִים יוֹדְעִים אֶת הַסִּיּוּמִים

✍ פְּעִילוֹת יְצִירָה: הִכִּינוּ מוֹדְעַת
"אֲבִדָה" צִירוּ מוֹדְעָה יְפֵה שְׂאֵפֶשֶׁר
לְתִלּוֹת כְּשִׂמוֹצָאִים אֲבִדָה:
מְצִאתִי!

• (תֹּאוֹר הַחִפְּץ) • (מְקוֹם הַמְצִיאָה) • (לְהִתְמַשֵּׁר ל...)

📖 **שִׁנוּן: הַרְמַב"ם מוֹנֵה שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים חֲשׁוּבִים בְּהַשְּׁבִיט אֲבִדָה:**

- לֹא לְהִתְעַלֵּם
- לְשֹׁמֵר עַל הָאֲבִדָה
- לְעִשׂוֹת מֵאֲמִץ לְמִצָּא אֶת הַבְּעָלִים

חלק שני לתלמידי כיתות ה-ח

תלמידים יקרים,

בחוברת שלפניכם נעסוק בכתבי רבי משה בן מימון, הרמב"ם. נלמד על חייו וכתביו. כמו כן, החוברת שלנו תעסוק באהבת עם ישראל, ארץ ישראל ותורת ישראל. נדבר על גבורה יהודית, על חסד ועל כל מה שביניהם. אתם מוזמנים להיתרם ממנה ולקחת נקודות למחשבה לחיים שלכם.

מעלת ארץ ישראל

הרמב"ם על קדושת הארץ

מתוך משנה תורה, הלכות מלכים ומלחמות, פרק ה'

הלכה י

גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה. וכן הוא אומר: כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו.

הלכה יא

אמרו חכמים כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין, שנאמר: וכל יאמר שכן חלית העם היושב בה נשוא עון. אפילו הלך בה ארבע אמות זוכה לחיי העולם הבא. וכן הקבור בה נתכפר לו, וכאילו המקום שהוא בו מזבח כפרה, שנאמר: וכפר אדמתו עמו. ובפורענות הוא אומר: על אדמה טמאה תמות. ואינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו אחר מותו. ואעפ"כ גדולי החכמים היו מוליכים מתייהם לשם, צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק.

הלכה יב

לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה גויים ואל ידור בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל היוצא לחוצה לארץ כאילו עובד ע"ז שנאמר: כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים ובפורעניות הוא אומר ואל אדמת ישראל לא יבאו כשם שאסור לצאת מהארץ לחוצה לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר הארצות שנאמר: בבלה יובאו ושמה יהיו.

שאלות לדין ומחשבה:

1. הלכה י' - מדוע לדעתכם בחר הרמב"ם להדגיש את המעשה הפיזי של נישוק אבני הארץ?
2. חקרו וכתבו: אלו חכמים וגדולי האומה הקפידו להגיע לארץ ישראל אף שלא נולדו כאן?

3. הלכה י"א - הביאו את המקור מתוך ההלכה: מאלו מילים אנחנו לומדים שעצם העובדה שאנחנו גרים בארץ ישראל מכפרת על העוונות?

5. מאלו מילים אנחנו לומדים שההליכה על אדמת הארץ מזכה אותנו בחיי העולם הבא?

6. הרמב"ם מסביר שלחיות בארץ ישראל זו זכות גדולה יותר מלהיקבר כאן. למרות זאת, ידוע שגדולי ישראל, אף אלו שלא נפטרו כאן, ביקשו להיקבר בארץ. אלו דוגמאות מביא הרמב"ם?

7. הלכה י"ב - על פי הרמב"ם. האם עדיף לגור בארץ ישראל בעיר בה חיים גויים רבים או בחוץ לארץ בקהילה יהודית?

8. מדוע לדעתכם כך כתב הרמב"ם?

חובת הישיבה בארץ

מתוך אגרות הרמב"ם:

ואתם יודעים כמה החמירה תורה בעניין ארץ ישראל... ואין ערוך לחיים בארץ ישראל כנגד כל ארצות הגויים...

משימת חקר:

1. חפשו בספרי הרמב"ם נוספים מקורות העוסקים בחובת הישיבה בארץ ישראל.

2. כתבו חיבור קצר: "מדוע חשוב לגור בארץ ישראל בימינו?"

אחדות עם ישראל

מתוך ספר המצוות לרמב"ם

היא שצונו לאהוב קצתנו את קצתנו כאשר נאהב עצמנו ושתהיה אהבתו וחמלתו לאחיו כאהבתו וחמלתו לעצמו בממונו ובגופו וכל מה שיהיה ברשותו אם ירצה אותו ארצה אני אותו וכל מה שארצה לעצמי ארצה לו כמוהו. והוא אמרו יתעלה

ואהבת לרעך כמוך. (קדושים תהיו, מדע הלכות דעות פ"ז):

שאלות מחשבה:

1. כיצד באה לידי ביטוי אהבת ישראל בחיי היום יום שלנו?
2. תנו שלוש דוגמאות מההיסטוריה היהודית בהן התבטאה אחדות העם.
3. כתבו: מה אתם יכולים לעשות כדי להוסיף באהבת ישראל

במצבים מאתגרים, כמו מלחמה, אנחנו פוגשים בתוכנו כוחות מיוחדים היוצאים מתוכנו ולמעשה, מחזקים את התכונות הטובות שהיו בנו עוד קודם אך לא בהכרח באו לידי ביטוי כלפי חוץ.

במהלך החוברת תוכלו לפגוש בסיפורי גבורה של אנשים שונים שפעלו במלחמה מתוך חיבור עמוק לעם ישראל ולארץ ישראל.

סיפורי הלוחמים והפעילים נותנים לנו הבנה כמה אהבת ישראל והחיבור לאדמת הקודם יכולים להגיע בנקודות מסויימות בחיים לשיא תפארתם.

אנחנו, עם ישראל, לא מקדשים את המוות. אנחנו מקדשים את החיים. אך מתוך קדושת החיים והחובה והזכות להציל אחרים - סופגים אבדות בגוף, ובנפש.

קצרה היריעה מלהכיל את הסיפורים והאירועים. את הדמויות הפועלות אך נשתדל מבין הלימוד העמוק בדברי הרמב"ם להתחבר גם ללוחמים בני זמננו.

סיפורי עוצמה

כוח קלמנזון

לאחר שחדרו מחבלים לקיבוץ בארי בבוקר ה-7/10/2023, נסעו שלושה קרובי משפחה מהיישוב עתניאל שבדרום הר חברון - סרן (במיל') אלחנן קלמנזון, אחיו מנחם קלמנזון ואחיינם איתיאל - לחלץ את תושבי הקיבוץ מהתופת. הם נכנסו לרכב צבאי משוריין שהיה נטוש בצד הדרך, וחילצו באמצעותו, תחת אש, עשרות תושבים, כולל נשים, קשישות וילדים, העבירו אותם למקום מוגן וחזרו לקיבוץ להציל עוד. אחרי פעילות חילון מאומצת של יותר מ-14 שעות, נפגע אלחנן קלמנזון מירי מחבל שהסתתר בתוך בית, ונפטר מפצעיו מאוחר יותר. יהי זכרו ברוך. (מתוך אתר הביטחוניסטים)

לימוד תורה

כוחות הנפש של עם ישראל נתונים בתורת ישראל. משם נשאבים הכוחות, משם פועלת הרוח בעת שלום ובעת מלחמה.

תורת ישראל היא המנחה אותנו מהו חסד אמיתי וכיצד לפעול בחיי היומיום שלנו.

מתוך הלכות תלמוד תורה לרמב"ם:

כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין זקן גדול. אפילו עני המחזר על הפתחים, אפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: והגית בו יומם ולילה (יהושע א, ח). ובשעת הדחק, אפילו לא קרא רק קריאת שמע שחרית וערבית, לא ימושו מפיק (ישעיהו נט, כא) קרינן ביה (הגהות מיימוני פ"א וסמ"ג עשין י"ב). ומי שא"א לו ללמוד, מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים. (הלכות תלמוד תורה רמ"ו, א)

משימות:

1. מי חייב בלימוד תורה?

2. הרמב"ם מדגיש שיש חשיבות לקבוע זמנים קבועים ללמוד בהם תורה. מדוע לדעתכם יש חשיבות בכך?

3. מהו הכוח המיוחד שהתורה נותנת לנו?

בחלק זה של החוברת עסקנו באהבת ישראל, בחיבור לארץ ובלמוד תורה. כאן לפניכם פעילויות המשך שיעמיקו ואת החיבור והלימוד בחוברת.

הצעות לפעילויות נוספות:

1. הכנת מצגת על פעילות התנדבותית בקהילה

2. כתיבת יומן אישי המתעד מעשי חסד יומיים

3. הכנת עבודת שורשים משפחתית על הקשר לארץ ישראל.

מי היה הרמב"ם

הרמב"ם (רבי משה בן מימון) נולד בשנת 1135 בקורדובה, ספרד, בתקופה של פריחה יהודית והשפעה אסלאמית.

משפחתו של הרמב"ם הייתה ממשפחות היהודים הבולטות והמשפיעות בספרד. אביו, רבי מימון, היה רב ופוסק מוכר.

הרמב"ם קיבל חינוך יהודי מעמיק, למד תורה, פילוסופיה, רפואה ועוד. הוא נחשב לאחד מגדולי המחשבה היהודית.

מידות טובות והשפעה על היהדות

הרמב"ם הדגיש את חשיבות המידות הטובות כבסיס ליהדות.

בכתביו, הוא קורא לאנשים להיות צנועים, אוהבי אמת, רחמנים ומוכנים לעזור לזולת.

השפעת הרמב"ם על היהדות נמשכת עד היום. הוא נחשב לאחד מגדולי הפוסקים וההוגים המשפיעים ביותר.

שאלות מחקר לתלמידים:

1. מהו הרקע ההיסטורי והמשפחתי של הרמב"ם? כיצד השפיע הרקע הזה על דרכו?

2. מהם ההישגים והתרומות העיקריים של הרמב"ם בתחומי ההלכה, הפילוסופיה והרפואה?

3. מדוע הרמב"ם נחשב לאחד מהדמויות המשפיעות ביותר בהיסטוריה של היהדות?

הרמב"ם והאתגרים הרוחניים והלאומיים

בשנת ה'תתקצ"ה (1135), בהיותו בן שנה, פרצה מלחמת דת אכזרית. מוסלמים הקיצוניים נגד היהודים בספרד. משפחתו של הרמב"ם נאלצה להגר למרוקו, שם גדל והתחנך:

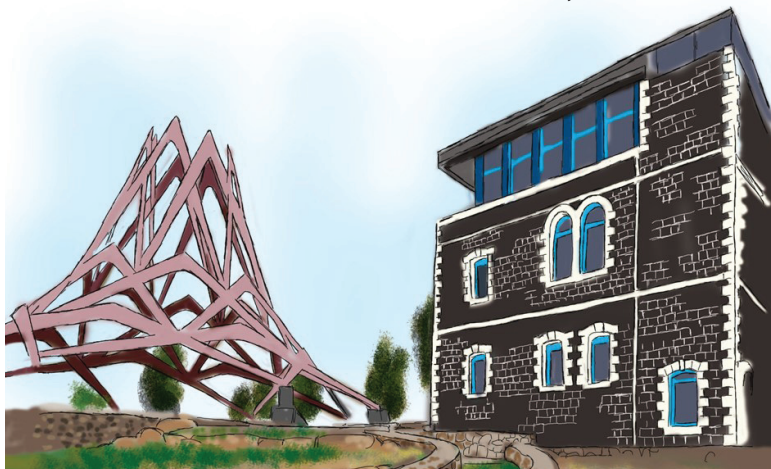
בתקופת הגלות והרדיפות, הרמב"ם לא נשבר אלא הפך לדמות מנהיגותית חשובה עבור היהודים:

שאלות מחקר:

1. היכן נולד הרמב"ם?
2. לאן היגרה משפחתו ומדוע?
3. מה לדעתכם עזר לרמב"ם להתמודד בתקופות הקשות?
4. מה עוזר לכם להתמודד בתקופות קשות?

"המדינה השפלה ביותר שיכולה להיות לאדם
היא היכולת לשאת אחר"

(סג"ר שחר פריצמן הי"ד. חרמתי קרל)

מורשת הרמב"ם והשפעתו על היהדות בדורות האחרונים

✧ הרמב"ם נפטר בשנת ה'תתקס"ח (1204) בגיל 69, אך משנתו והשפעתו נמשכות עד היום. רבים רואים בו דמות מופת לחכם, רב, רופא וצדיק.

✧ דבריו נחשבים עד היום לאבן יסוד בפסיקת ההלכה, במחשבת היהדות ובמנהיגות הרוחנית של העם היהודי:

✧ עד היום, רואים בהרמב"ם מופת לצדיק, חכם ומנהיג שהצליח להנהיג את העם היהודי בתקופות סוערות ובעת עלייה וירידה של האומה.

שאלות מחקר:

1. מהם ההיבטים הבולטים בדמותו של הרמב"ם שגרמו לכך שיחשב לדמות מופת גם בימינו? פרטו והסבירו.
2. מדוע הרמב"ם נחשב לאחד החכמים המשפיעים ביותר בהיסטוריה היהודית? סכמו את התרומות העיקריות שלו לעם ישראל.
3. מה לדעתכם הופך אדם לבעל השפעה כמו של הרמב"ם גם שנים לאחר מותו?
4. אלו תכונות אתם חושבים שצריכים להיות למנהיג כמו הרמב"ם?

רפ"ק שפרה בוכריס, היא לוחמת ומפקדת אבל בקרב הזה, בחרבות ברזל, היתה לה רק מטרה אחת להציל כמה שיותר ילדים. רפ"ק שפרה בוכריס, אם לעשרה ילדים, היא מפקדת יחידת הסיירות במג"ב דרום. בשמחת תורה בעת שפרצה המלחמה היא יצאה עם שלושה לוחמים שלה, ברכבים פרטיים, למשימת הצלה מבלי שנקראו.

במשך 12 שעות הם נסעו הלוך ושוב ממסיבת התופת ברעים לנקודת הפינוי. הצילו את אלו שהעמידו פני מתים ופינו פצועים מדממים, כשהם נמצאים בזמן הזה תוך סיכון עצום לחייהם. העיקר להחזיר כמה שיותר ילדים למשפחות שלהם בבית. (מתוך אתר: גיבורות הברזל).

הלכות תלמוד תורה פרק ג

הלכה א

בשלשה כתרים נכתרו ישראל: כתר תורה, וכתר כהונה, וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן שנאמר: והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם. כתר מלכות זכה בו דוד, שנאמר: זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי. כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל, שנאמר: תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כל מי שירצה יבא ויטול. שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה? הרי הוא אומר בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק בי שרים ישורו הא למדת שכתר תורה גדול משניהם.

הרמב"ם מלמד אותנו הקב"ה הביא לנו שלושה 'כתרים'. כתר כהונה, אותו קיבל אהרון הכהן. כתר מלכות, אותו קיבל דוד המלך, וכתר תורה.

1. "כתר תורה הרי הוא מונח ועומד ומוכן לכל ישראל" - מה כוונת הרמב"ם במילים אלו? מי זכה בכתר תורה?
2. כתר תורה, כלומר - הזכות לתלמוד תורה ולחיות חיי תורה. כל מי שרוצה יכול להיות חלק מהדבר הזה. כיצד כל אחד יכול להיות 'מעוט' בכתר תורה? כלומר, להיות חלק מלימוד התורה?
3. כיצד אתם יכולים להיות חלק מלימוד התורה?
4. אלו דמויות אתם מכירים שהשקיעו את כוחם בלימוד התורה? או משקיעים כיום?
5. האם אתם מכירים אדם קרוב שחי חיים של לימוד תורה?
6. לפי הרמב"ם, מה חשוב יותר, כתר תורה, כתר כהונה או כתר מלכות?

הלכה ג

אין לך מצוה בכל המצות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה אלא תלמוד תורה כנגד כל המצות כולן, שהתלמוד מביא לידי מעשה, לפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום.

הרמב"ם מלמד אותנו שלימוד תורה הוא כנגד כל המצוות. מכיוון שכאשר אנחנו לומדים תורה אנחנו יודעים כיצד לקיים את המצוות.

גם אדם שגדל בבית שבו מקיים תורה ומצוות צריך להמשיך וללמוד תורה כדי להבין את פרטי ההלכות וכדי להעמיק בלימוד התורה.

מה לדעתכם יכול לקרות לאדם שלא ממשיך ללמוד תורה אלא מסתפק במה שהוא כבר יודע?

הלכה ד

היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים, לא יפסיק תלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו.

הרמב"ם מציג מצב שבו אדם יושב ולומר תורה והוא נדרש לקיים מצווה אחרת. מה יעשה במצב כזה?

הלכה ה

תחלת דינו של אדם אינו נידון אלא על התלמוד, ואחר כך על שאר מעשיו. לפיכך אמרו חכמים: לעולם יעסוק אדם בתורה בין לשמה בין שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

הרמב"ם מלמד אותנו שכאשר דנים את האדם בודקים קודם כל כמה למד ורק אחר כך על המעשים שלו. מכיוון שכאשר הוא לומד תורה הוא ישקע בעולמה של תורה, יבים לעומק את הדברים, יקבל מידוות טובות ושאר ערכים המובאים בתורה הקדושה וכך עם הזמן מעשיו יהיו טובים יותר.

ספרו על מקרה שבו למדתם על מידה טובה או על הלכה מסויימת ולאחר מכן הצלחתם לקיים אותה בחיים שלכם בזכות הלימוד.

הלכה ט

דברי תורה נמשלו כמים, שנאמר: הוי כל צמא לכו למים לומר לך, מה מים אינם מתכנסין במקום מדרון אלא נזחלין מעליו ומתקבצים במקום אשבורן, כך דברי תורה אינם נמצאים בגסי הרוח ולא בלב כל גבה לב, אלא בדכא ושפל רוח, שמתאבק בעפר רגלי החכמים ומסיר התאוות ותענוגי הזמן מלבנו, ועושה מלאכה בכל יום מעט כדי חייו אם לא היה לו מה יאכל ושאר יומו ולילו עוסק בתורה.

הרמב"ם מלמד אותנו שעיקר חייו של האדם צריך להיות תלוי בתורה. ואדם

שלומד תורה יהיו בו גם מידות טובות וערכים. הוא יבין מה חשוב באמת בעולם
ולא ילך אחרי הבלי העולם הזה.

כיצד לדעתכם אדם שלומד תורה מקבל גם מידות טובות? _____

בשנת ה'תתקס"ג (1203), בהיותו בן 68, חיבר הרמב"ם את ספרו הידוע "משנה
תורה" - אוסף הלכות מקיף שנועד לשמש מדריך הלכתי מלא לכל יהודי:

"מצות עשה של ספר תורה זה, שנצטוונו לכתוב ספר תורה לעצמנו, שנאמר
'וּכְתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת'. וזה ספר המכיל כל מצוות התורה שבעל פה,
מן ההלכות והאגדות והפירושים וכל דברי סופרים." (הרמב"ם, משנה תורה, הקדמה)

בנוסף לפסיקת ההלכה, הרמב"ם היה גם פילוסוף בעל השפעה רבה. חיבורו
"מורה נבוכים" נחשב לאחד מהכתבים המרכזיים במחשבת ישראל:

"בכל מעשיך דע את האלקים, ובכל דרכיך הכירוהו. והוא יישר

אורחותיך, ויחוס עליך בכל עת." (הרמב"ם, מורה נבוכים)

שאלות מחקר:

1. מהם ההישגים הבולטים של הרמב"ם בתחום פסיקת ההלכה?
הסבירו את חשיבות "משנה תורה".
2. כיצד ההתמודדות של הרמב"ם עם אתגרים אישיים ולאומיים
עיצבה את דמותו ותרומתו לעם ישראל?
3. הרמב"ם התמודד בחייו עם אתגרים קשים. נדידות ורדיפות ולמרות
זאת המשיך תמיד לעסוק בתורה ולחזק אחרים. מה לדעתכם עזר לו
להתמודד?

”כך למדו בפירוש מצוה זו: מה הוא נקרא חנון אף אתה היה חנון, מה הוא נקרא רחום אף אתה היה חנון, מה הוא נקרא קדוש אף אתה היה קדוש. ועל דרך זו קראו הנביאים לאל בכל אותן הכינויין: 'ארך-אפיים ורב-חסד צדיק וישר תמים גיבור וחזק' - להודיע שאלו דרכים טובים וישרים הן, וחייב אדם להנהיג עצמו בהן ולהידמות [בהן] כפי כוחו". (הלכות דעות א, י)

הרמב"ם מלמד אותנו שעלינו להידמות למידות שהקב"ה נוהג בהם עימנו בעולם הזה. להיות קדושים, להיות רחמנים.
המידות הטובות הן אבני הדרך שלנו בעולם.

1. מהי לדעתך המידה הטובה החשובה ביותר?
2. איזו מידה מייצגת אותך?
3. איזו מידה אתה שואף להכניס לחיידך?

”יכול להיות שמתחיל לבנון 3. חשבתי שיהיה כדאי להשאיר קצת הסברים. למקרה שאני מת, כדאי שאשאיר הוראות הפעלה או הספד כלשהו על עצמי, הרי מה שווה לחיות אם לא אזכה להספיד אף אחד. אינני מצטער על גיוסי לסיירת גבעתי ולפלגה ג' אשר נמצאתי בה. זה דבר אשר אני אסיר תודה עליו. היכולת לפגוש חברים כמו אלו שמצאתי בצבא היא יוצאת דופן. תודה למדינה אשר נתנה לי את ההזדמנות הזאת ותודה לחבריי שנתנו לי את הצ'אנס לחיבור יוצא דופן... לסיום, אני מבקש לא לשקוע באבל. הוא עשוי להיות יומימי ומתיש, אך העשייה שיכולה לצמוח ממנו - אין היא מתישה - אלא בונה. אין דבר שהקשה עלי יותר מהבטלה, לכן אני מבקש מכל הסובבים אותי - תעשו תמיד.”

(לביא ליפשיין הי"ד, חרבות ברזל)

הרמב"ם כרופא ומנהיג קהילה

בשנת ה'תתקס"ח (1208), בהיותו בן 73, התמנה הרמב"ם לתפקיד רופא החצר של הסולטאן בקהיר, מצרים. למרות תפקידו הנכבד, לא זנח את מחויבותו לעם היהודי. יחד עם הימצאותו בחצר המלך ובמקום שבו אנשים חשובים נמצאים, הוא הנהיג את הקהילה היהודית, הוא ענה לשאלות של יהודים מהקהילה שלו וממקומות שונים בעולם ששלחו לו איגרות.

הוא סייע לרבים בענייני אמונה, הלכה וגם רפואה.

כרב קהילה, הרמב"ם פסק הלכות רבות והנחה את היהודים בתקופה סוערת של רדיפות והגליות. הוא אף כתב מכתבים שעודדו את הקהילות היהודיות: בנוסף להישגי המקצועיים, הרמב"ם היה ידוע גם כאדם בעל מידות טובות שעזר לנזקקים ודאג לכלל הקהילה היהודית.

שאלות מחקר:

1. כיצד שילב הרמב"ם בין תפקידו הרפואי לבין מנהיגותו הרוחנית והקהילתית? מהי חשיבות תרומתו בשני התחומים?
2. מהן דוגמאות לעמדות ופעילות הרמב"ם למען העם היהודי בתקופות של סכנה והתמודדות? מה ניתן ללמוד מכך?
3. כיצד התבטאה חשיבות המידות הטובות בהתנהלותו של הרמב"ם?
4. מדוע הרמב"ם נחשב לדמות מופת גם בימינו?

הגיבורות שבעורף

מלחמת חרבתו ברזל, שפרצה בשמחת תורה, הביאה איתה ברגע אחד את הצורך בגיוס מילואים נרחב. החיילים יצאו מייד כדי להציל וללחום, לתת יד בכל מה שצריך כדי להשיב את הביטחון ומדינה.

יחד איתם, נכנסו נשותיהם לתפקיד חשוב, ללא דרגות וללא צל"שים. לוחמות שבעורף הנושאות בעול הבית לבדם.

ממשיכות לשמור על חיי השגרה והמשפחה ולתת גב תומך לבעל שבחזית הלחימה בידיעה שהחוסן שלהם ייתן ללוחם את היכולת והכוח להילחם באויב.

סבב ראשון, שני, שלישי ועוד והלוחמות שבעורף, והילדים הגיבורים שעוזרים בבית ונותנים את הכח הם חלק בלתי נפרד מהכוח הלוחם במלחמה.

✽ הרמב"ם (רבי משה בן מימון) נולד בשנת ה'תתקצ"ה (1135) בקורדובה, ספרד, לתוך משפחה יהודית מכובדת ומשפיעה. כפי שכתב בעצמו בכתביו

פרק ז': מידות טובות ודרך ארץ

מתוך הלכות דעות, פרק א':

דרך הישרה היא מידה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם. והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות ריחוק שווה, ואינה קרובה לא לזו ולא לזו. לפיכך ציוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוון אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו... כיצד? לא יהא בעל חמה, נוח לכעוס, ולא כמת שאינו מרגיש, אלא בינוני - לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו, כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת. וכן לא יתאוהו אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן... וכן לא יהא עצל ולא בטל ממלאכה, ולא בעל מרוץ ומתעסק בסחורה תמיד, אלא בעל מלאכה כדי שישג דבר שצריך לו בצמצום.

שאלות הבנה:

1. מהי "דרך הישרה" לפי הרמב"ם? הסבירו במילים שלכם.
2. תנו שלוש דוגמאות למידות שבהן צריך למצוא את דרך האמצע.
3. למה התכוון הרמב"ם באומרו "שיהא שלם בגופו"?
4. האם תמיד צריך ללכת בדרך האמצע? חפשו בספרי הרמב"ם מקרים יוצאי דופן.

משימות יישום:

1. נהלו יומן אישי למשך שבוע בו תתעדו מקרים שבהם הצלחתם (או לא הצלחתם) ללכת בדרך האמצע.
2. הכינו טבלה עם שלוש עמודות: קיצוניות אחת, דרך האמצע, וקיצוניות שנייה. מלאו אותה בחמש מידות שונות.

אהבת הארץ ובניינה

מתוך אגרות הרמב"ם:

וכבר ידעתם חיבת הארץ שהיו החכמים מנשקים אבניה ומתגלגלין על עפרה...
ואמרו רבותינו ז"ל: כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן
העולם הבא. ואף על פי שמעשיו גרמו לו לצאת ממנה הרי הוא אומר: 'כי גרשוני
היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים'. וכי עלתה על דעתנו של
דוד שילך ויעבוד עבודה זרה? אלא לומר לך: כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודה
זרה... ועוד אמרו: לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים,
ואל ידור בחוץ לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל. שכל היוצא לחוצה לארץ כאילו
עובד עבודה זרה... שנאמר: 'כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה'."

שאלות הבנה וחשיבה:

1. מדוע לדעתכם השוו חז"ל את הישיבה בחו"ל לעבודה זרה?
2. מה ניתן ללמוד מכך שדוד המלך התייחס לגירוש מהארץ כדבר כל כך חמור?
3. האם לדעתכם הדברים תקפים גם היום? נמקו.
4. מדוע עדיף לגור בעיר בארץ שרובה גויים מאשר בעיר בחו"ל שרובה יהודים?

משימת חקר: ראיינו אדם שעלה לארץ:

שאלו את המרואיינים:

1. למה בחרו לעלות לארץ?
2. מה היה הכי קשה בעלייה?
3. מה הם הכי אוהבים בארץ?
4. איך הם מרגישים היום לגבי ההחלטה לעלות?

וס"ן חן כובנים, ספן מנקד יחית המען, היה עולם
 ומנהיג אה"ן ועקט. את כל כולו הקדש עצמא, וקצמנו
 החופש הקודט חצר עקית הוריו באשור. שם התאמן, ניין
 עט גילה ולמד מסיילת 'פריס'. חן נלע בקט השחורה,
 ען כדי הסתעויות בקרב עט גילה נהע עוט מהמחפס
 הארונים שהשפלטו עט"ו. מיעוילת הנתיחה של הסרו שכה
 אהב לעמוד הן - "יסוד החסידות אשר העקורה התמילה
 הוא שיתקור ויתאמת אצל האלמ מה חוקט בעולמ"ו.
 עאחר ששמעתי עט דמות (ההורה מתי אחיו) (שהיה מנקד
 קצמא - קצין עולם כמו כל בני וקנות משפחת כובנים הגבורה), קיקעתי
 עט עצמי לעמוד את "מסילת 'פריס" לעיט"ו נשמת של חן.
 נבמה עי שאין מיעים מדויקות ותר עתאר ארס שכולנו
 חקים עו את ח"נו. חן, עננה תהיה עקורי לה שליטא את
 חוקט בעולמ"ו. (אבי א"ן עכבר חן כובנים ה"ג. חוקט ברע)

גבורה ומסירות נפש למען עם ישראל

מתוך הלכות מלכים ומלחמות לרמב"ם, פרק ז':

ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה, וידע
 שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה, וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד, ולא
 יחשוב לא באשתו ולא בבניו, אלא ימחה זכרונו מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה.
 וכל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה... שנאמר
 אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם. ולא עוד אלא שכל דמי
 ישראל תלויין בצוארו, ואם לא נצח ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו הרי זה
 כמי ששפך דמי הכל... והמוסר נפשו למלחמה בכל לבו בלא פחד, ותהיה כוונתו
 לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה, ויבנה לו בית

נכון בישראל, ויזכה לו ולבניו עד עולם, ויזכה לחיי העולם הבא.

שאלות להבנה ומחשבה:

1. מהן הדרישות הנפשיות מהלוחם לפי הרמב"ם?
2. מה פירוש "ישים נפשו בכפו"?
3. למה חשוב שהלוחם לא יחשוב על משפחתו בזמן הקרב?
4. מה המשמעות של "כל דמי ישראל תלויין בצוארו"?

משימות תיעוד והנצחה:

צרו "פרויקט תיעוד" כיתתי:

- התחלקו לקבוצות של 3-4 תלמידים
- כל קבוצה תראיין מתנדב או לוחם מהקהילה שלכם שלקח חלק במלחמה
- תעדו את הסיפור בכתב, בהקלטה או בווידאו (באישור המרואיין)

שאלות מוצעות:

- מה הניע אותך להתנדב/להתגייס?
- איך התמודדת עם הפחד?
- מה נתן לך כוח?
- איזה רגע לא תשכח לעולם?
- מה למדת על עצמך ועל עם ישראל?

אהבת ישראל

בספר המצוות מפרט הרמב"ם את תרי"ג המצוות. אחת המצוות היא מצוות אהבת ישראל.

המצווה הר"ו ממצוות עשה - ספר המצוות לרמב"ם הציווי שנצטוונו לאהוב זה את זה, כמו שאנו אוהבים את עצמנו, שתהיה חמלתי ואהבתי לבן דתי כאהבתי וחמלתי לעצמי בממונו ובגופו וכל מה שיש לו ומה שהוא חפץ. וכל מה שארצה לעצמי, ארצה לו כמוהו; וכל מה שלא ארצה לעצמי או לידיד, לא ארצה בשבילו כמוהו. והוא אומר יתעלה: "ואהבת לרעך כמוך" (שם שם, יח).

הרמב"ם מלמד אותנו מהי כוונת המצווה. לאהוב כל אחד מעם ישראל ממש כפי שאני אוהב את עצמי.

הסבר את מילות הרמב"ם המבארות את המצווה: _____

בזמני מלחמה, כמו בזמני אתגר אחרים, אנחנו נדרשים לגלות בתוכנו כוחות משמעותיים יותר של תשומת לב לאחר ודאגה לזולת.

1. בחרו אחד מהבאים וכתבו עליו עבודה קצרה:

• סיפור גבורה

• התארגנות של התנדבות ועזרה לחיילים

• סיפור של סיוע למפונים

2. הכינו לוח קיר כיתתי:

• "גיבורי החיל שלנו" - סיפורים קצרים על לוחמים

• "עוטף אהבה" - סיפורים על התנדבות ועזרה הדדית

• "תפילה ואחדות" - תיעוד של תפילות ואירועי אחדות בזמן המלחמה

משימת סיכום:

כתבו חיבור בנושא: "מהי גבורה יהודית?"

• שלבו מתוך דברי הרמב"ם

• הביאו דוגמאות מההיסטוריה היהודית

• ספרו על מעשי גבורה שנחשפתם אליהם בתקופה האחרונה

• התייחסו לסוגים שונים של גבורה: גבורה צבאית, גבורה רוחנית, גבורה של חסד

הצעות לפעילות כיתתית:

1. ארגנו ערב "סיפורי גבורה" בו:

- תזמינו לוחמים לספר את סיפורם
- תציגו את העבודות שהכנתם
- תקריאו קטעים נבחרים מהראיונות שערכתם

2. הכינו "ספר זיכרון כיתתי" שיכלול:

- סיפורי גבורה שאספתם
- תמונות (באישור)
- ציטוטים מהראיונות
- דברי הרמב"ם על גבורה ומסירות נפש
- רשמים אישיים של תלמידי הכיתה

ערבות הדדית בעם ישראל

מקור שלושה עשר - מתוך הלכות תשובה לרמב"ם, פרק ג':

כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכויות ועונות. מי שזכויותיו יתרות על עונותיו צדיק, ומי שעונותיו יתרות על זכויותיו רשע... וכן המדינה אם היו זכויות כל יושביה מרובות על עונותיהם הרי זו צדקת, ואם היו עונותיהם מרובין הרי זו רשעה. וכן כל העולם כולו... לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולו כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב... עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה.

שאלות הבנה ומחשבה:

1. מה הקשר בין המעשים של היחיד למצב של כל העם?
2. למה חשוב לראות את עצמנו תמיד "חציו זכאי וחציו חייב"?
3. איך יכולה מצווה אחת להכריע את "כל העולם כולו"?

משימות יישום:

1. הכינו לוח "מעשים טובים" כיתתי:

- כל תלמיד כותב מעשה טוב אחד שעשה היום
- בסוף השבוע סכמו כמה מעשים טובים הצטברו
- דונו: איך המעשים האלה משפיעים על הסביבה?

2. "שרשרת ההסד":

- התחילו ב"מעשה טוב" אחד בכיתה
- עקבו אחרי ההשפעה שלו על אחרים
- תעדו איך מעשה אחד גורם לעוד מעשים טובים

מתוך הלכות מתנות עניים, פרק י':

חייבין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה, שהצדקה סימן לצדיק זרע אברהם אבינו... ואין כסא ישראל מתכונן ודת האמת עומדת אלא בצדקה... ולעולם אין אדם מעני מן הצדקה, ואין דבר רע ולא היזק נגלל בשביל הצדקה... כל המרחם מרחמין עליו... כל ישראל והנלווה אליהם כאחים הם, שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם, ואם לא ירחם האח על אחיו מי ירחם עליו... ולב האבן אשר יתאכזר על אחיו ולא ירחמוהו ממי הוא בא, הלא מן הגויים יתייחס.

שאלות להבנה:

1. למה הצדקה היא "סימן לצדיק זרע אברהם אבינו"?
2. מה משמעות המשפט "אין אדם מעני מן הצדקה"?
3. איך מתבטא הרעיון ש"כל ישראל כאחים הם" בימינו?

משימות חקר ועשייה:

1. פרויקט "מפת החסד":

• צרו מפה של מוקדי החסד בקהילה שלכם

סמנו:

• איפה מחלקים מזון

• איפה אוספים תרומות

• איפה מתנדבים

• הוסיפו מספרי טלפון חשובים

2. "יומן התנדבות":

• תעדו במשך שבועיים פעילויות התנדבות בקהילה

• ראינו את המתנדבים:

• מה מניע אותם?

• איך הם מרגישים?

• מה הם לומדים מההתנדבות?

משימת יצירה: תכננו מיזם כיתתי למען הקהילה:

1. זהו צורך בקהילה שלכם

2. חשבו על פתרון יצירתי

3. תכננו איך לבצע אותו

4. חלקו תפקידים

5. צאו לפעולה!

משימת סיכום אישית: כתבו חיבור: "הערבות ההדדית בעם ישראל"

• שלבו דוגמאות ממה שלמדתם

• ספרו על התנסות אישית שלכם

• הסבירו מה למדתם על עם ישראל

• הציעו רעיונות להמשך

פעילות כיתתית מסכמת: ארגנו "יריד ערבות הדדית":

- הציגו את המיזמים שעשיתם
- שתפו בסיפורים שאספתם
- הזמינו מתנדבים לספר את סיפורם
- חלקו תעודות הוקרה למתנדבים מהקהילה

